

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt V. Varij sermones de narrati cœtus euentis. Accessus Oratorum Venetorum. Dilata eorum exceptio, & qua de causa. Negata Grimano Patriarchæ audientia. Epistola Oratoris Gallici, Sessionis ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-11665

ex administratione Ordinis Cassinensis euectus fuerat, Republicâ nominante, ad eam ampliorem dignitatem: & præter hos Antonius Coccius Archiepiscopus Corcyrensis, Martinus Corduba Episcopus Durtanensis, Archiepiscopus Panormitanus, aliique viri præcipui è Sicilia ac Neapolis Regnis; & Abbas qui Heluetici Cleri personam gerebat. At verò inter eos, qui absolutè declarationem petierunt, complures numerabantur, quos multò magis ea de Pontifice ratio permouisset, præcipuè aliquot Episcopos Pontificiæ ditionis: exempli gratiâ Sutrinus Reatinus Efinensis, tum tres supremi Præsides Ordinum Mendicantium, qui peculiari quadam subiectione Apostolicæ Sedi obsequuntur, & Episcopus Pisauriensis, frater, vt obseruatum est, Simonetræ, & Pastor ciuitatis subiectæ Principi, qui non solum Pontifici subditus erat, sed eius nepoti arctissimo consanguinitatis nexu coniunctus. Sed techna est nequiter insolescentium accommodata, vulgò vilem reddere, quasi seruilis animi, reuerentiam minorum erga maiores.

C A P V T V.

Varij sermones de narrati cætus euentu. Accessus Oratorum Veneratorum. Dilata eorum exceptio, & qua de causa. Negata Grimano Patriarchæ audientia. Epistola Oratoris Gallici, Sessionis prolationem postulantis.

Tantum abfuit, quòd res in Pontifice reposita gratum illi obsequium foret, vt veriùs in tricas inexplicabiles ipsum coniecerit. Etenim quemadmodum & suâ & communi Patrum sententiâ scripsit^a ad Cosmum Orator Florentinus, odiosum videbatur, nolle Pontificem vt ad declarationem procederetur, quando longè pluribus illa fuerat absolutè probata, quàm absolute improbata: & inter eos qui eam probarant, ferè omnes erant ex nationibus ab Italica distinctis, præsertim cum à multis ea censferetur efficacissimum adiumentum ad collapsam disciplinam reparandam; vt proinde si Pontifex illam reiiceret, linguas obtrectatorum vellicaret, vociferantium, Ecclesiæ restituendæ ac reformandæ ipsum deesse. Contrà verò si declarationem eligeret, non leuia id afferebat incommoda, offensionem partis non modicæ, & quæ sibi persuaferat, in ea sustinenda sententiâ Pontifici se magis fauere; quare vbi se victam ipsius voluntate animaduerneret, facile potuisset animi propensionem in alienationem indignabunda conuertere.

^a In litteris memoratis ad Cosmum Ducem.

Pars II.

D d d d

re:

1562. re: præterea, minus decoram rationem constituendi dogmatis per Fidem credendi, quod plenam animi firmitatem exigit, tot Patri- bus contradicentibus. Accedebant sinistrae consecutiones, quas compertum erat à multis atræ bilis ingenis tamquam liquidas, tametsi falsò, deduci ab ea positione: ac denique, vbi cetera defuissent, iacturam emolumentum, quod Pontifici proueniebat & in beneuolentia & in existimatione, ex eo quòd ipse solius operis cunctis accepti auctor esset, nimirum conuocandi sustinendique Concilij, auctoritate suà litigiis, quæ ibi excitarentur, minime interiecta.

Quod egerant Præsides, perinde ipsis contigit, ac illi qui me- dius est inter duos aduersis affectionibus percitos; ab vtraque nimi- rum partium reprehendi. Qui declarationem oderant, conquere- bantur, quòd per eam improuisam percontationem in quaestione tam ardua voluissent Concilium ad abortum adigere, fœrum ma- turescere haud permittentes: qui oppositam sententiam tuebantur, voti minimè compotes, adhibitam ad id rationem damnabant: quare non defuit, qui consilium, quod ad facilius rem conficien- dam susceptum fuerat, quamdam quasi artem illius impediendæ fuerit interpretatus,^b dicens, Patres fuisse clarè locutos in superio- ribus cœtibus, & à Legatis inductam nouam suffragationem, non quòd sententiæ clarescerent, sed quòd reuocari possent. Verumtamen viri purgatiore mentis acie Præsidium consilium commendabant tamquam sincerum & rationi consentaneum, & quo quodcumque aliud magis speciosis^c obnoxium criminationibus crederetur.

At verò consilium à conuentu susceptum maiori vituperationi subiacebat. Bellauius præsertim, qui recens è Gallia venerat, id ægro animi stupore mirabatur; Pontificis esse, conuocare, cogere, con- firmare, ac terminare Concilium, in Patribus esse potestatem ac li- bertatem decidendi. Eadem cum Bellaio sentiebat Muglizius Ar- chiepiscopus, & eius fortasse calamo iidem sensus Cæsari sunt im- pressi, cum illum de re gesta docuit. Hic enim in responsis^d non mediocrem ea de causa molestiam animi præ se tulit, scripsitque, posse hinc argui quàm frigido animo essent Patres ad reformandam Ecclesiam, & quàm exili libertate potirentur. Certum est, Mugli- zium haud sibi temperasse, quin hanc suam mentem depreciter non sine quadam asperitate, Superioris instar, in cœtu subleuto, ca- stigaretque potiùs quàm admoneret Patres immoderate altercatio- nis, ac susceptum consilium reprehenderet, quasi libertati Syno- di perniciosum. Sed non vnus solùm ex Episcopis illi respondit, mode-

^b Literæ O- ratoris Flo- rentini ad Cosimum, 23. Aprilis 1562.

^c Eadem lit- teræ.

^d Epistola ad Oratores, Pragã, 9. Maij 1562.

moderatâ quidem, sed ponderosâ ratione ab eo postulans, vt maiorem in loquendo conuentus rationem haberet, simul etiam offendit, libertate se neutiquam spoliare eos, qui in rebus arduis & malignis ob contrarias inter se rationes ac sententias sponte confugiunt ad illius iudicium, quem Deus vniuersæ Ecclesiæ rectorem constituit: idem nonnumquam vsurpari à cunctis cordatis conuentibus erga suos Principes ac Magistratus.

1562.

4 Nec turbida illa commotio intra cancellos arcani circumspecti se coërcuit. Primus quidem Præsidum ad finem memorati conuentus grauiissimis verbis Patres commonefecerat, ne tumultum excitum vulgarent, prout Ecclesiæ dignitas, proximorum charitas, & priuata pariter ipsorum existimatio postulabat: Idcirco in more positum esse, vt huiusmodi consilia clausis foribus habeantur, quod patefactâ solum formosâ specie prudentis apparatus, subducatur populorum aspectibus quidquid venerationis detractum fuisset legum latoribus, adeoque legibus, latis. Præter hæc prudentia Præsidum hortamenta, multi Patrum in exitu è confesso calamitosa illa diffidia lacrymis deplorarunt, cupidissimi ea occultandi, quando facultas deerat impediendi. Sed in rebus magnæ hominum frequentæ notis nimis arduum est arcanum: siquidem paucorum leuitas seu perturbatio, prudens multorum silentium inutile reddit. Atque ita tunc res accidit. Breuî cunctæ aures, ac dein ora Tridentinorum eo turbarum fragore sunt oppleta: & paucos intra dies quot ferè litteræ inde profectæ sunt, tot famæ linguæ concrepuere, quibus omnes Orbis Christiani prouincias rumor peruasit; in quo pariter contigit id, quod tum in magnis torrentibus, tum in magnis casibus euenire solet, vt in ipsorum cursu quocumque feruntur, externis accessionibus intumescant.

5 Neque fatis habuit fama aut prudentiam carpere, aut mentem accusare, aut amplificare detrimenta: sed ausa præterea est indecora quædam in capitibus maximè venerandis, & in ipsis Legatis comminisci, quasi Mantuanus ac Seripandus industriam & auctoritatem impenderint ad emendandas sententias declarationi fauentes, & ad oppositas Simonetta. Osio & Altempio minor in politicis rebus peritia, in altero ab ingenij simplicitate, in altero à poenuria ætatis & experientæ profectæ, immunitatem ab huiusmodi calumniis obtinuit. Sed Mantuanus, vir in quo minima inter doctes erat amplitudo natalium, plagas tam acerbas excepit, vt suæ dignitatis sollicitus se flexerit ad varias testificationes à Patribus sibi intimis comparandas, per quas insimulantium falsitas retundere-

D d d d 2 tur.

1562.

tur. Et quoniam de Seripando tamquam certum ferebatur à multis, id quod à quopiam ceu possibile putabatur; hoc est, cum ipse Concilio interfuit ætate Pauli III. summus Eremitarum Moderator, promotam ab eo fuisse omni conatu definitionem huiuscemodi; cui tunc reiectæ, nunc eundem, auctâ sibi potestate perperam usum, studuisse per immoderatam animi affectionem favere: ipse dedit operam, ut eius collegæ in ea Pauli III. Synodo, iurorando testarentur, ex ore Seripandi ne nomen quidem huius questionis tunc auditum fuisse. E conuerso insimulatus est Simonetta, quod ob omnium oculos Pontificis gratiâ & utilitate propositâ, impetratisque litteris idem sonantibus à Borromæo ad aliquot Præfules, conatus fuisset per hos nexus libertatem linguarum illis obstringere. Sed, quemadmodum verum fuit, illum acriter repugnasse declarationi propositâ, & cum esset apertissimo ingenio, nullis deprompsisse quid ipse sentiret, & quibus niteretur fundamentis; ita tam ille fuit alienus à munienda sententia sua alio præter rationem præsidio, quàm clarè id patefacit narrata sententiarum discordia inter ipsum ac fratrem, intactâ tamen animorum coniunctione. Idipsum proportionè obseruatum est in aliis Præfulibus, qui singulari beneuolentiâ Gonzagam & Seripandum prosequerantur.

Legati cum intelligerent, nihil in ea re statui posse, non accepto præterius responso Pontificis, ex conuentus voluntate designarunt in eodem cœtu Patres aliquot ex singulis nationibus, qui Decreta concinnarent de reliquis tribus capitibus iam expensis, sicuti dictum est; simulque denuntiarunt, ut ad sex proximè apposita perpendenda procederetur: duo siquidem postrema^e, de matrimonio clandestino, in id temporis reiecta sunt, quo de Sacramento Matrimonij agendum esset, eorum interim examine ac disputatione minoribus Theologis relictâ; hoc enim nomine appellabantur ij Theologi, quibus ius suffragij non inerat in generalibus cœtibus, quemadmodum in antea actis conuocationibus notauimus.

Die qui memorabilem illum conflictum antecessit, Tridentum peruenerant Oratores Veneti Nicolaus de Ponte^f & Mattheus Dandolus, ambo spectatissimi Senatores. Obuiam in ingressu habuere nonaginta quatuor Patres. Prior incescit in equo, medius inter Hierosolymitanum Patriarcham, & Salmanticensem Episcopum, alter inter duos Patriarchas, Aquileiensem & Venerum. Sed excepti non sunt in generali consessu ante diem vigesimum quintum, Patrono illius Reipublicæ sacrum. Cunctationis causa^g non fuit, sicuti visum est Suauis, quod solemnior actio redderetur, eo festiuo

^e Litteræ Legatorum ad Borromæum, 20. Aprilis 1562.

^f Hic Orator fuerat apud Iulium III. ac deinde Dux Senatus, ut præsertim Grattianus narrat in Vita Commendoni.

^g Litteræ Legatorum ad Borromæum, 20. Aprilis 1562. & Acta Paleotti.

Historia
Concilij Tr
dent.
Pars II.

Simonetta
SIV

1562.

ftiio die actoribus accommodato; sed quòd in litteris quas gerebant, ex eius errore qui ab epistolis erat, nominabatur Synodus iis vocibus, *Vniuersalem Ecclesiam representans*, eademque *precedentis Continuatio* vocabatur; quorum alterum repudiatum iam fuerat, alterum consultò nondum declaratum. Et insuper Reipublicæ litteræ solùm erant ad conciliandam Oratoribus fidem, neque publica mandata proferebant, vt ipsi fauerent Synodo, eiusque sanctiones exciperent. Suboluit id Legatis per Dominicum Bolanum Antistitem Brixiensem, Venetum Patritium, cui ob egregias hominis doctes plurimum confidebant Oratores, nec Præsides minùs, adeoque semper & adhibitus & in pretio habitus singulariter in Concilio is fuit: huius proinde operâ effecere Præsides, vt Oratores cursorem tabellarium ad Senatum mitterent^h, & postea litteras ac mandata, quâ opus erat formâ, reciperent; quod euenit. Die igitur vigesimoquinto, induti holoserico raso violaceo, Ducum more, per insolitum ritum excepti sunt in Æde maxima, tum quòd auctior esset honorificentia, tum quòd iam incommoda hisce conuentibus euaseratⁱ Aula primi Legati, ob auctam adeuntium frequentiam, & ingrauescentem tempestatu calorem. Ac postea necesse fuit, vt hæc solùm causa posterior prætenderetur, ibidem pariter coactis cœtibus, ad Oratores Cæsareos mitigandos, qui conquerebantur, honorificentius Venetos quàm Cæsareos exceptos fuisse. Perorauit de more Nicolaus de Ponte; qui postmodum inusitatâ modestiâ orationis exemplar promere recufauit, causatus, par esse, vt ea, quippe senis partus, vsus necessitati, non ostentationis pompæ seruiret. Responsum illis redditum est, a Mutio Callino Archiepiscopo Iadrensi dictatum^k.

^h Litteræ Legatorum ad Borromæum, 23. & 25. Aprilis 1562.

ⁱ Litteræ Archiepiscopi Iadrensis, 30. Martij, & 27. Aprilis 1562. & responsum Cæsaris ad Oratores, 9. Maij.

^k Diarium Musotti.

8 Iam verò quando de Venetis incidit sermo, placet hîc reponere quod paulò antea auditum fuerat, velle nimirum Grimanum Patriarcham Synodo se sistere, purgaturum criminationes, quas alibi indicauimus^l. Et sunt qui affirmant^m, à Pontifice paratum animu ostensum fuisse ad id indulgendum: sed postea siue sui sensus ductu, siue suafu Magistratum Inquisitionis Romanæ, imposuit Legatisⁿ, vt denuntiandum Patriarchæ curarent, oportere ipsum non Tridenti sed Romæ se sistere, vbi causa pendeat non modò coram cœtu Cardinalium, de quo diximus, sed etiam coram Pontifice, qui sibi eam assumpserat: illinc ab ipso fugam fuisse arreptam ob suspectos, vt aiebat, iudices, tamen reuera diffidendum ei non esset à viris illius Tribunalis; sed ad omnem securitatis amplitudinem ipsi polliceri Pontificem, se iudicium vniuerso Purpuratorum

^l Litteræ Legatorum ad Borromæum, 26. Martij, & 9. Aprilis 1562. ^m Monumenta Musotti.

ⁿ Litteræ Borromæi, & Pontificis ad Legatos, 18. Martij, & 21. Iunij 1562.

D d d d 3

ratorum

1562. ratorum Senatui commissurum. Rescripserunt Legati, se quamuis non admonitos ita responsuros fuisse; id forsitan affirmantes, ne suspicaretur Pontifex, ab ipsis suæ iurisdictionis amplificationem appeti. Dein verò significatum ab illis est, commonitum à se fuisse Grimanium per Barbarum Patriarcham, illius Adiutorem, ne accederet, idque proprio ipsorum quasi motu, Pontificis nomine haud interiecto; sed innotuisse, Grimanium ab eo consilio illuc accedendi iam antea discessisse monitu Senatus, qui aduersam Pontificis voluntatem detexerat, tamen ab eodem Senatu decretum esset, iteratis precibus eam conciliare, cupientissimo ut tam præcipuus Patritius innocens declararetur: quod sperabatur, ubi illius rationes apud Iudices omnino nouos, & quacumque suspicionis anticipatione puris producerentur. Quid autem postea contigerit, suo loco constabit.

Cæterus habebantur assidue, quod perficerentur Decreta futuræ Sessionis, decimo quarto Maij indictæ: sed supervenere litteræ Lanfacci, signatæ die 14. Aprilis, ad Mantuanum^p & ad Synodum scriptæ, quibus ille electum se Oratorem ad Concilium significabat, adiectis duobus collegis, Rinaldo Ferrerio Præside Parisiensi, & Guidone Fabro Consiliario magni Regalis Consilij; sui que aduentus festinationem pro viribus pollicebatur; sed ubi non succederet eius accessus ante statutum Sessioni diem, Patres rogabat, ut tres quatuorve dies illam differrent. Propositum id à Legatis fuit generali conuentui die 20. Aprilis; & post longam dissertationem tempus ad deliberandum captum est ad proximum usque confesum^q. Ratio dubitandi erat, quoniam^r hinc petitio videbatur æqua & admodum moderata, cum præsertim coacta fuisset Synodus & petente Galliâ, & ad eam reparandam: hinc in dubium reuocabatur à Castanea, liceretne Patribus præstitutum Sessioni diem extra Sessionem prorogare. Quod Granatensis negavit, propterea quod Sessionis dies oportebat ut certus esset & notorius, & solemniter indictus, quod cuilibet, ad quem spectabat, in promptu foret eam adire, adeoque priuatis cæteribus facultas illius mutandæ non inerat; hoc enim pacto & occultus ille fuisset, & populus ab antea acta & non reuocata denuntiatione deceptus.

Hispani resistebant communiter huic dilationi^s: Res ab eo sacrosancto confesso solemniter firmatas absque grauiissima ratione mutandas non esse, eam verò minimè videri in Sessionis dilatione. Quod si in emolumentum Galliæ id cessisset, ad Synodum delatum iri ea de re postulata & à Catholicis illis Principibus, & simul à Pon-

o Acta Paleotti, & archiepiscopi Aelia, & litteræ Legatorum ad Borromeum, 25. & 28. Aprilis.

p Litteræ ad Mantuanum, extant in Diario Synodi.

q Litteræ Legatorum ad Borromeum, postremo Aprilis 1562.

r Acta Paleotti.

s Acta Paleotti, & Salmanticensis Episcopi.

Historia
Concilij Tr
dent.
pars II.

in Synodo
SIV

1562.

à Pontificio in Gallia Legato: Definiendum non esse in futura Sessione, quemadmodum fortassis Orator existimabat, vllum dogma, cuius gratiâ foret opportunum Gallos audiri: paratas fuisse valde tenues de disciplina sanctiones, quæ ne minimam quidem illi regno variationem inducerent: neque pariter obiici posse, afferri ab Oratore aliquod magni momenti negotium prænuntiata Sessioni. Etenim si huiusmodi esset negotium, tam exiguo tempore maturari non posset; adeoque opus foret in alteram postea Sessionem illud transferre.

11 Cum in ea repugnantia consentire videretur ea peculiaris natio, fama peculiarem etiam rationem esse interpretata est. Etenim vbi Sessio absque Gallici Oratoris interuentu haberetur, Piscariæ Marchio, ad eam celebrandam Mediolano rediturus, Regisque litteras ac mandata delaturus, in æmulum dignitatis haud impegisset. Verùm Lansaco præsentem durum certamen præuidebatur: adeo vt Ferrariensis Cardinalis Pontificem monuerit, vt is omnem contentionem cunctationemque amouendam Oratori curaret de loco quem sibi deberi in Synodo putabat; aliter Tridento abiturum illum extemplò sciebat, eò deteriore rei conditione, quàm si neutiquam venisset, quantò nocentius rebus accidit, quòd post coniunctionem discindantur, quàm si minimè coniungerentur.

Litteræ Borromæi, 6. Aprilis 1562.

12 At maior Patrum numerus ab Hispanis dissentiebat: Æquum perspicuè videbatur, morem gerendum esse Oratori petenti, vbi res liceret; neque vt censeretur illicita, Castaneæ dubitatio, & Guerrerii sententia plerosque commouebat. Respondebant enim, in Concilij Sessionibus non exerceri iurisdictionem contentiosam, per quam quispiam in ius vocetur ad suam causam agendam. Atque ita fuisse consuetum prorogare nonnumquam Sessiones extra Sessiones, quod in duodecima Constantiensis Synodi videre erat.

13 Temperamentum nihilominus excogitatum est, & in cœtu 30. Aprilis cunctis probatum, quippe tum adductis vtriusque rationibus, tum efficacissimæ causæ, alteram ex partibus impellenti, sed non productæ, consentaneum. Id fuit, vt præscripto die 14. Sessio celebraretur, in qua solùm procuratoriæ Oratorum litteræ exciperentur, dilatâ in octauum postea diem Sessione, in qua stabilita Decreta sancirentur; quod etiam Cæsar laudauit, vbi rescivit. Sæpè rerum agendarum difficultas ex eo nascitur, quòd duo summa capita, duo sibi repugnantia perueicaciter velle videantur: at reuera sibi per se non repugnant, sed tantùm diuersa sunt; & ideo contraria censentur, quòd nostræ crassæ mineræ non videantur ea posse

In producta epistola 9. Maii ad Oratores suos.

1562. posse contingere nisi in duabus rebus sibi contrariis. Quemadmodum si quis maximum frigus in aqua solum consideraret, & maximam siccitatem solum in igne: sed qui perspicacioris mentis aciem obtinet, rem quamdam iis affectam conditionibus comperit, in qua illa simul coalescant, sicuti hæc quas diximus qualitates simul insunt in terra.

CAPVT VI.

Bauaricorum Oratorum aduentus, eorumque difficultas cedendi Venetis. Expectatio Pontificiæ responsionis de mansione, ad Pendasij reditum. Philippi Regis litteræ, postulantes vt Synodus declararetur Continuatio, & eradatur particula, Proponentibus Legatis, & ab iis responsiones Regi reddite.

Postridie peruenere Tridentum duo missi à Bauariæ Duce, alter, cui Oratoris inerat titulus, Doctor Augustinus Paungartnerus, alter Ioannes Cauillonius, Theologus Societatis Iesu: ingressi sunt non priuatâ solum ratione, sed occultâ. Cum hi Legatos inuiserent, ipsis exposuerunt, se in mandatis habere, ne Ducis Orator vlli Oratorum cederet, iis exceptis, qui à Regibus aut ab Imperij Septemuiris mitterentur, adeoque intra Venetos eum confidere non posse. Responsum à Legatis est, Ab ea Republica duo regna possideri: sed illi subdiderunt, Fortasse sui Principis mentem esse, vt inter regios etiam Oratores Veneti comprehenderentur, non tamen sui esse muneris ita rem interpretari, ad Ducem de eo perscripturos. Interim ne in lites inciderent, se cupere sua mandata producere in cœtu, à quo Veneti ne grauarentur abesse. Præsides Episcopo Brixiensi rem indicarunt, quam Patriæ suæ Oratoribus blandè proponeret. Sed Episcopus id Venetis proponendum acriter dissuasit: ad primum enim rei sonum tum in Oratoribus tum in Senatu peracerba commotio fuisse coorta. Quapropter consilium susceptum est, vt Osius, qui ob exercitum Nuntij munus in Germania peculiarem amicitiam cum Principibus, aliisque Catholicis illius nationis contraxerat, Bauaros rogaret, vt litteras per cursorem ad Ducem mitterent, significantes grauiissima incommoda quæ possent exciri, vbi ipse hanc de loco æmulationem eum Republica Veneta capere vellet, atque vt eorum solemnissimus accessus tantisper protraheretur, dum responsio Ducis peruenisset, quam Legati ex amore concordie auidè præstolabantur.

Sed

Litteræ Legatorum ad Borromæum, 4. Maij 1562.